

Riigikohtu arvamus¹ ÄS ja ÄRS muutmise seaduseelnõu kohta

Riigikohus saa esitada väga lühise arvamuse esitamisetähtaja tõttu sisulist seisukohta seaduseelnõus väljapakutud põhimõteteliste muudatuste kohta.

Küll aga ei saa heakskiitvalt suhtuda õigusloomesse, mille puhul on kiiruse huvides (soov võtta seadus vastu praeguse Riigikogu koosseisu ajal) loobunud hea õigusloome põhimõtetest ja lühendatud märkimisväärselt arvamuse andmiseks ettenähtud aega. Konkreetsel juhul on see aeg dokumentide majasisesid liikumisi ja lühendatud tööpäeva arvestades sisuliselt neli tööpäeva, millise aja jooksul on väljapakutud põhimõteteliste muudatuste kohta põhjendatud arvamuse andmine raskendatud.

Täiendavalt märgib Riigikohus, et osaühingute osade tsiviilkäive on suure tähtsusega küsimus, mille üle otsustamine peaks toimuma läbimõeldult ning kiirustamata, sest see puudutab PS §-s 32 sätestatud omandipõhiõigust. Õiguspärase ootuse põhimõttega (PS § 10) ei ole kooskõlas see, kui tsiviilkäivet oluliselt mõjutavaid muudatusi tehakse lühikese aja tagant ning eriti juhul, kui puudub veendumus selliste muudatuste põhjendatuses. See kehtib ka juhul ja seda enam, kui 01.09.2023 toimunud põhimõtetelised muudatused ei olnud õnnestunud ning tekitasid praktikas probleeme. Osaühingu osade käibe reeglite pidev muutmine raskendab mh ka oluliselt käsutuste kehtivuse hindamist, kus mitmete muutmiste tõttu tuleb pidevalt silmas pidada ka seda, millal mingit tehing, kanne vms aset leidis.

Mitmete muudatuste ainuke põhjendus oli, et seda soovisid või pooldasid mingid konkreetsed huvigrupid. Loodetavasti on kõik muudatused siiski ammendavalt läbi kaalutud ja loodetavasti on mh hinnatud kõiki aspekte, sh ka õiguskindlust, kõikide käibeosaliste põhiõiguste kaitset jms.

¹ Riigikohtu arvamus ei väljenda Riigikohtu siduvat seisukohta. Riigikohus kujundab siduvaid seisukohti ainult kohtuasjade menetlemisel Riigikohtus.